

Notitie
beroepsmogelijkheid
deputaatschappen

Bijlage 23 van Deputaatschap Kerkrecht - Acta Generale Synode 2004

NOTITIE BEROEPSMOGELIJKHEDEN

De Generale Synode heeft op 9 september 2004 aan het Deputaatschap Kerkrecht de volgende vraag voorgelegd: Bestaat er een mogelijkheid voor leden van de gemeenten om hun bezwaren tegen beslissingen van enig deputaatschap (dan wel door of namens de synode ingestelde organen) ter nadere toetsing aan een ander orgaan voor te leggen? Als deze vraag bevestigend wordt beantwoord, wordt aan het Deputaatschap Kerkrecht ook gevraagd aan te geven hoe een dergelijke procedure vorm zou moeten krijgen.

Deze notitie heeft betrekking op de volgende denkbare situaties:

1. besluiten van deputaatschappen die betrekking hebben op het al dan niet aannemen van personen in een bepaalde functie dan wel op het al of niet toelaten van personen tot een opleiding, waartegen het betrokken gemeentelid of een ander gemeentelid bezwaren heeft
2. besluiten van door deputaatschappen of door landelijk werkende bonden van verenigingen ingestelde secties, commissies of werkgroepen waartegen een dergelijke commissie of werkgroep, dan wel een of meer leden daarvan bezwaren hebben
3. besluiten van deputaatschappen die betrekking hebben op andere zaken, waartegen een of meer gemeenteleden bezwaren hebben
4. publicaties in De Saambinder, Daniël en andere kerkelijke periodieken, waartegen een of meer gemeenteleden bezwaren hebben op grond van de inhoud van die publicatie.

Ad 1

Hier kan worden gedacht aan het toelaten van personen tot de opleiding aan de Theologische School, de aanstelling van evangelisten, het benoemen van personen in dienst van deputaatschappen of van door deputaatschappen ingestelde stichtingen of andere rechtspersonen.

Het zal duidelijk zijn dat bij het aanstellen van personen waarmee een arbeidsrechtelijke relatie naar burgerlijk recht bestaat, eventuele mogelijkheden om tegen een besluit tot het al of niet aanstellen te ageren door het burgerlijke recht worden bepaald en niet door het kerkelijke. Dat betekent dat tegen een dergelijk besluit door betrokkene geen beroepsmogelijkheid openstaat. Hooguit kan een betrokkene zich wenden tot de Commissie Gelijke Behandeling als hij meent dat hij om enige reden is gediscrimineerd. Voor conflicten die uit de arbeidsrelatie voortvloeien is er de mogelijkheid die te laten beslechten via arbitrage door de Stichting Beslechting Geschillen Gereformeerde Gemeenten.

Natuurlijk blijft de mogelijkheid dat een derde bij een kerkelijk orgaan bezwaar maakt tegen de benoeming van een bepaalde persoon, maar dit is niet een officiële kerkelijke beroepsmogelijkheid.

Als het betrokken kerkelijke orgaan het bezwaar niet honoreert, is er geen (hoger) beroep mogelijk.

Bij de toelating van personen tot de opleiding aan de Theologische School ligt het enigszins anders. Het gaat hier niet om een arbeidsrechtelijke of andere civielrechtelijke verhouding, maar om een kerkelijk besluit. Het is kerkrechtelijk juist dat iemand die van zijn kerkenraad geen attest heeft gekregen om toegelaten te worden tot de opleiding aan de Theologische School, een beroepsrecht heeft op de classis en vervolgens hoger beroep kan instellen bij Particuliere Synode en Generale Synode. Bestaat nu ook een beroepsmogelijkheid als iemand door het Curatorium wordt afgewezen of moet daarvoor een beroepsmogelijkheid worden geschapen? Er bestaat op dit ogenblik geen beroepsmogelijkheid. Bij de Christelijke Gereformeerde Kerken wordt overwogen een dergelijke mogelijkheid te creëren.

Het toelaten tot de opleiding van de Theologische School is een dermate binnenkerkelijke tere aangelegenheid dat de juridisering daarvan afbreuk doet aan het karakter van de in dit verband genomen beslissingen door het Curatorium. Wordt een beroepsmogelijkheid voor deze gevallen in het leven geroepen, dan zou die ook moeten gelden voor beslissingen van het Curatorium die leiden tot het beëindigen van de studie aan de Theologische School. Gelukkig wordt de kerk volgens geldend burgerlijk recht geregeerd door haar eigen statuut. Het lijkt mogelijk dat de kerk bepaalt dat voor

genoemde gevallen, gelet op de eigen aard en het karakter daarvan, geen beroep mogelijk is en een dergelijke uitspraak tot haar statuut te rekenen.

Ad 2

Hier kan worden gedacht aan de situatie die zich reeds in het verleden heeft voorgedaan, dat een sectie van de Jeugdbond een voorstel door het bestuur van de Jeugdbond niet ziet overgenomen. De Generale Synode was van mening dat als (leden van) secties van de Jeugdbond over een bepaalde zaak geen overeenstemming kunnen bereiken met het betreffende sectiebestuur of met het dagelijks bestuur van de Jeugdbond, in eerste instantie de weg openstaat naar het algemeen bestuur van die bond, waarbij dit bestuur advies kan inwinnen van het Deputaatschap Landelijke Bonden en Verenigingen. Dit deputaatschap kan echter niet de rol van arbiter vervullen. De uiteindelijke beslissing over een dergelijke zaak is aan het algemeen bestuur van de Jeugdbond. Secties functioneren onder de eigen verantwoordelijkheid van de Jeugdbond. Het Deputaatschap Landelijke Bonden en Verenigingen heeft tot taak het kennisnemen, begeleiden en ondersteunen van de activiteiten van de bonden en verenigingen met een landelijk karakter. Ook geeft het Deputaatschap, indien nodig, advies. Het dient tevens als verbindingschakel. Over die activiteiten legt het Deputaatschap verantwoording af aan de Generale Synode.

Wij kunnen ons geheel in deze opvatting vinden. De betrokken sectie, dan wel leden van die sectie, zijn voor wat hun werkzaamheden betreft bezig binnen het geheel van de vereniging of het deputaatschap. Indien leden van een sectie zich met het beleid van het bestuur van de vereniging of van het deputaatschap niet kunnen verenigen, staan voor hen slechts twee wegen open en wel: 1. zich bij dat beleid neerleggen, of 2. als lid van die sectie bedanken. Een beroepsmogelijkheid bestaat niet. Het openen van beroepsmogelijkheden in dit soort gevallen zou een oneigenlijk gebruik van het appèlrecht betekenen. Het appèlrecht is bedoeld om de belangen te beschermen van hen die rechtstreeks door kerkelijke besluiten in hun belang zijn getroffen en waarvoor het ook nodig is een beroepsmogelijkheid te hebben, omdat waar mensen werken nu ook eenmaal fouten worden gemaakt.

Ad 3

De onder ad 1 en ad 2 genoemde overwegingen kunnen voorzover van toepassing ook worden gemaakt in de gevallen dat een lid of leden bezwaar heeft/hebben tegen een besluit van een deputaatschap, niet betreffende de onder 1 en 2 genoemde gevallen. Hoewel het moeilijk is zich een situatie in te denken waarin een lid rechtstreeks door een besluit van een deputaatschap in zijn belang is getroffen (het belangrijkste criterium voor de vraag of iemand ontvankelijk is in zijn bezwaar of beroep) zou dit toch mogelijk kunnen zijn. Ook hiervoor bestaat geen beroepsmogelijkheid. Het openen van een speciale beroepsgang voor deze gevallen zou kunnen leiden tot een verstikking van de besluitvorming, waarmee niemand is gediend. Daartoe ware dan ook niet over te gaan.

Ad 4

In het algemeen is het zo dat, als iemand bezwaren heeft tegen een artikel in een bepaald blad of tegen de koers van dat blad, de meest voor de hand liggende weg is om van zijn bezwaren blijk te geven aan de redactie van dat blad. Een daad van protest kan ook zijn: bedanken als abonnee. Dat laatste kan bij De Saambinder en Daniël ook. Bij andere kerkelijke periodieken, zoals de Noodklok, de Evangelist en de Israëlode, ligt dat anders. Daar is geen sprake van abonnees. Deze periodieken worden ongevraagd aan de gemeenteleden toegezonden dan wel uitgereikt. We moeten daarin wel onderscheid maken. Voor De Saambinder en Daniël staat bij bezwaren de ultieme weg open van het bedanken als abonnee. Het zijn echter wel kerkelijke bladen. Vooral De Saambinder, die immers drie taken heeft: mediteren, informeren en opiniëren. Maar ook Daniël is een blad, uitgegeven door de Jeugdbond, dat een belangrijke plaats heeft in ons kerkelijk leven en ook opiniërend bezig is. Vooral bij dat laatste kunnen mensen zich direct betrokken weten en kunnen uitlatingen bezwaren oproepen.

Indien iemand bezwaren heeft tegen de inhoud van een artikel, is het de aangewezen weg dat hij zich eerst verstaat met de desbetreffende scribent. Er mag van de scribenten worden gevraagd op een

serieuze wijze met eventuele bezwaren om te gaan. Dat het timmeren aan de weg veel bekijks geeft mag wel elke keer bedacht worden bij het schrijven van een artikel. Dat bij het reageren op bezwaren voeling met de redactie nodig is, lijkt onnodig om op te merken.

Wanneer iemand zich niet kan vinden in de reactie op zijn bezwaren, kan hij zich wenden tot de hoofdredacteur. Vervolgens staat nog de weg open naar: voor De Saambinder het Deputaatschap ter behartiging van de belangen van de Saambinder en voor Daniël het bestuur van de Jeugdbond. Laatstgenoemd bestuur kan advies vragen aan het Deputaatschap landelijke bonden en verenigingen.

Met deze schets van de gang van zaken meent het deputaatschap Kerkrecht dat voor een bezwaarde ten aanzien van publicaties in De Saambinder en Daniël voldoende mogelijkheden zijn geboden om zijn bezwaren te uiten. Het openen van een beroepsmogelijkheid is niet nodig en ook niet wenselijk. We behoeven ook niet meerdere en ruimere mogelijkheden te scheppen dan in de burgerlijke samenleving bestaan. Daar geldt dat in de vrijheid van meningsuiting er veel ruimte is voor scribenten, tenzij anderen daardoor worden gesmaad en gelasterd.

Voor andere kerkelijke periodieken geldt mutatis mutandis hetzelfde. Elk deputaatschap is eindverantwoordelijk voor het beleid, maar legt daarvan wel rekenschap af aan de Generale Synode.

Slotopmerkingen

Ten overvloede zij opgemerkt dat beleidsuitspraken van deputaatschappen nooit voorwerp van beroep- of bezwaarprocedures kunnen zijn. De toetsing van het beleid van deputaatschappen is aan de Generale Synode. Om die toetsing mogelijk te maken leggen de deputaatschappen verantwoording af aan de Generale Synode. In dat kader wordt het wel wenselijk geacht dat de deputaatschappen zwaarwegende (interne) problemen niet verzwijgen, maar in hoofdzaak aan de Generale Synode rapporteren. Ook is het gewenst dat in de periodieke rapportage melding wordt gemaakt van gebleken wezenlijke conflicten met bezwaarde gemeenteleden en van het feit of die al dan niet zijn opgelost. Zo kunnen de zaken waar het om gaat op de Generale Synode aan de orde komen. De Generale Synode moet zich immers een mening kunnen vormen over het door de deputaatschappen gevoerde beleid in de achterliggende drie jaren en wel om te kunnen beoordelen of de betreffende deputaten weer opnieuw mandaat krijgen voor de volgende jaren. Die zaken moeten daar niet aan de orde komen via ingekomen brieven van bezwaarde gemeenteleden of anderen.

Het voorgaande laat uiteraard onverlet het gebruik van de bestaande beroepsmogelijkheden die het kerkrecht biedt ten aanzien van beslissingen van kerkenraden waardoor gemeenteleden rechtstreeks in hun belangen zijn getroffen en waarvoor in de Dordtse Kerkorde en - ter nadere uitwerking daarvan - in In Orde toetsings- en procedureregels zijn gegeven.

Voorstellen

Het Deputaatschap Kerkrecht stelt de Generale Synode voor:

1. Met de constatering dat voor de onder 1 genoemde gevallen betreffende beslissingen van het Curatorium van de Theologische School aangaande de toelating tot de opleiding aan de Theologische School en daarmee vergelijkbare gevallen, geen beroepsmogelijkheid bestaat, geen beroepsmogelijkheden te creëren met het oog op de binnenkerkelijke aard daarvan.
2. Op grond van hetzelfde motief, met de constatering dat voor de onder 3 genoemde gevallen eveneens geen beroepsmogelijkheid bestaat, geen beroepsmogelijkheden voor die gevallen in het leven te roepen.
3. In te stemmen met de geschetste gang van zaken aangaande de onder 2 en 4 genoemde gevallen.
4. De onder 1, 2 en 3 genoemde besluiten te rekenen tot het eigen statuut van de kerk.
5. Hoewel misschien niet geheel behorend tot de door de Generale Synode verstrekte opdracht, ligt het in de lijn van het voorgaande de Synode te adviseren de deputaatschappen te verzoeken in hun driejaarlijkse rapportage melding te maken van zwaarwegende interne (beleids)conflicten tussen secties, werkgroepen e.d. en het deputaatschap, dan wel van dergelijke conflicten bij de landelijk werkende bonden en verenigingen, alsmede van gebleken ernstige bezwaren van gemeenteleden tegen besluiten van deputaatschappen, waar geen bevredigende oplossing voor is gevonden en die niet beleid of beleidszaken betreffen.

Deputaatschap Kerkrecht
December 2004

Artikel 52: Notitie beroepsmogelijkheden bij besluiten van deputaatschappen of van door die deputaatschappen ingestelde organen (bijlage 23)

De Synode heeft in haar vergadering van 9 september aan het Deputaatschap Kerkrecht verzocht in een notitie in te gaan op de vraag, of er voor leden der gemeenten een mogelijkheid bestaat hun bezwaren tegen beslissingen van enig deputaatschap dan wel enig door of namens de synode ingesteld orgaan ter nadere toetsing aan een ander orgaan voor te leggen. Nadat de assessorpreses als voorzitter van dit deputaatschap een korte toelichting op het stuk heeft gegeven, geeft de preses dit in bespreking.

Een der afgevaardigde predikanten vraagt naar aanleiding van het voorstel om geen beroepsmogelijkheden te creëren voor beslissingen van het Curatorium van de Theologische School aangaande de toelating tot de opleiding, in hoeverre dit voorstel houdbaar zal blijken te zijn, bijvoorbeeld bij rechterlijke toetsing. De voorzitter van het deputaatschap zegt, dat juist bij zaken als de onderhavige het geestelijk karakter van de kerkorde centraal dient te staan. Zeker zulke beslissingen lenen zich niet voor juridisering. Het gaat hier om typisch binnenkerkelijke aangelegenheden, bovendien van tere aard. Daarom acht het deputaatschap het van belang deze eigen benadering ook in het statuut van de kerk vast te leggen. Overigens kan ook het deputaatschap gelet op alle ontwikkelingen geen zekerheid geven of dit standpunt bij externe toetsing houdbaar zal blijken.

Een der ouderlingen doet nog de suggestie, om aan het voorstel – om deputaatschappen te verzoeken in hun rapportage aan de synode ook melding te maken van gebleken ernstige bezwaren van gemeenteleden tegen besluiten van deputaatschappen, waarvoor geen bevredigende oplossing kon worden gevonden – toe te voegen, dat betrokkenen, wanneer zich deze situatie voordoet, daarvan op de hoogte zouden moeten worden gesteld. Na korte discussie blijkt de vergadering hier niet voor te voelen.

De in de notitie vervatte voorstellen worden vervolgens aanvaard; het stuk wordt ongewijzigd vastgesteld.